

จดหมายเปิดผนึก

เรียน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และในฐานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

เรื่อง ขอให้ทบทวนการบังคับใช้กฎหมายพิเศษและการอำนวยความสะดวกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงของเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงได้มีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษทั้งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกและพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน (พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ) ปฏิบัติการการปิดล้อม ตรวจค้น และควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย ซึ่งมักจะมีข้อร้องเรียนมาโดยตลอดว่าระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้นมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และเชื่อว่าผลจากการปฏิบัติดังกล่าวหลายครั้งที่มีปรากฏการณ์ปฏิบัติการตอบโต้ก่อเหตุรุนแรงจากผู้ที่ก่อความไม่สงบ เช่น กรณีการปิดล้อม ตรวจค้น และตรวจเก็บดีเอ็นเอของประชาชนมากกว่า ๔๐ คน ในพื้นที่ตำบลบ้านแห อำเภอรือเสาะ จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา สร้างความหวาดระแวงและทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายความมั่นคง โดยไม่มีการชี้แจงทำความเข้าใจแต่อย่างใด แม้อุบัติเหตุหลังเกิดเหตุ แม่ทัพภาคที่ ๔ ได้ลงพื้นที่กล่าวคำขอโทษและชี้แจงทำความเข้าใจกับพี่น้องประชาชนในพื้นที่แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างหลักประกันที่น่าเชื่อถือได้ว่า เหตุการณ์เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก และยังไม่มีความชัดเจนที่ชัดเจนว่าฝ่ายความมั่นคงจะดำเนินการอย่างไรกับดีเอ็นเอที่ถูกจัดเก็บโดยไม่สมัครใจดังกล่าว และจากกรณีการนำตัวนายอับดุลเลาะ อีซอมูซอ ประชาชนในพื้นที่ตำบลตะบิง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ไปกักไว้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ จนต่อมาปรากฏเหตุการณ์ว่าเจ้าหน้าที่ต้องนำตัวนายอับดุลเลาะเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลปัตตานี และถูกนำตัวไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ ตามที่ปรากฏเป็นข่าวที่ทราบโดยทั่วกันนั้น ส่งผลกระทบและทำให้เกิดความแคลงใจของพี่น้องประชาชนเป็นวงกว้างต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายความมั่นคงในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษว่ามีการปฏิบัติการที่เข้าข่ายการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ ปัจจุบันคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ได้ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดำเนินภารกิจต่าง ๆ ที่จะหนุนเสริม สร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข ได้ตั้งคณะอนุกรรมการจำนวน ๒ ชุด เพื่อค้นหาข้อเท็จจริง และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย จากสถานการณ์ที่มีการร้องเรียนว่ามีการละเมิดสิทธิจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าวนี้ เชื่อว่าเป็นเงื่อนไขหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ปฏิบัติการก่อเหตุร้ายของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเพื่อเป็นการตอบโต้ เช่น เหตุการณ์ลอบวางระเบิดเจ้าหน้าที่ทหารพราน บนถนนสาย ๓๐๐๘ ในพื้นที่ บ้านตะโล๊ะดีอหลง ตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ทำให้เจ้าหน้าที่ทหารพรานได้รับบาดเจ็บ ๔ นาย และเหตุการณ์ถล่มจุดตรวจร่วม ๓ ฝ่าย บ้านกอแลบิเลาะ ตำบลปะกาฮารัง อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี เมื่อคืนวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงที่เป็นวัฏจักรเช่นนี้ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่ต้องอยู่ด้วยความหวาดกลัว ต่างหวาดระแวงกัน พื้นที่ประชาชนคนไทยพุทธต้องอยู่ด้วยความหวาดกลัวเพราะไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองหรือคนที่รักเมื่อใด พื้นที่ประชาชนคนไทยมุสลิมต้องอยู่ด้วยความหวาดผวาเพราะไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองหรือคนที่รักเมื่อใด ไม่รู้ว่าตนเองหรือคนที่รักจะตกเป็นผู้ต้องสงสัยถูกปิดล้อม ตรวจค้นและควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษเมื่อใด เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการในพื้นที่ก็ได้รับความกดดันเป็นอย่างมากในการหาตัวผู้กระทำความผิดที่ก่อเหตุความรุนแรง ทำให้มีการใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษ ควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยและดำเนินกรรมวิธีซักถามผู้ต้องสงสัย จนเกิดข้อร้องเรียนว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในระหว่างการควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษนั้น ในสถานการณ์เช่นนี้ เราทุกคนล้วนตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทั้งสิ้น

ข้อเสนอต่อฝ่ายความมั่นคงเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนในพื้นที่

๑. ขอให้พิจารณายกเลิกการใช้พระราชบัญญัติกักขังการศึก และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยขอให้พิจารณานำพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักรมาใช้ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. สนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้หนุนเสริมการคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ เช่น แพลตฟอร์มอัจฉริยะ (สมาร์ตซิตี) เครื่องมือแพทย์ด้านนิติเวชที่ใช้สำหรับพิสูจน์ร่องรอยบาดแผลได้โดยไม่ต้องผ่าพิสูจน์ เป็นต้น
๓. เพื่อคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและบุคคลผู้ถูกควบคุมตัวว่าตลอดระยะเวลาการควบคุมตัวไม่มีกรณีการกระทำที่ละเมิดสิทธิใด ๆ ในการกักตัวและควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษ ให้มีการบันทึกภาพเคลื่อนไหว (วิดีโอ) ของผู้ถูกกักตัวหรือควบคุมตัวตลอดเวลา (๒๔ ชั่วโมง) โดยให้ผู้ถูกกักตัวหรือควบคุมตัวให้ความยินยอมโดยสมัครใจ ซึ่งปัจจุบันนี้มีการบันทึกภาพเคลื่อนไหว (วิดีโอ) เฉพาะช่วงที่ซักถามและมีการรับสารภาพหรือการนำตัวไปสถานที่ต่าง ๆ ประกอบคำรับสารภาพเท่านั้น
๔. กรณีมีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาการควบคุมตัวบุคคลตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ เจ้าหน้าที่ต้องนำตัวบุคคลที่ถูกควบคุมไปศาลด้วย เพื่อให้ศาลได้ไต่สวนผู้ถูกควบคุมตัวก่อนพิจารณาออกหมายควบคุม
๕. การตรวจร่างกายของบุคคลที่ถูกควบคุมตัวในฐานะผู้ต้องสงสัย ควรดำเนินการโดยแพทย์ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานความมั่นคง เพื่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่และสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนทั่วไป
๖. ยุติการจัดเก็บดีเอ็นเอของประชาชนที่ไม่สมัครใจ และขอให้ทำลายดีเอ็นเอและฐานข้อมูลดีเอ็นเอของประชาชนตำบลบ้านแห อำเภอรามโต จังหวัดยะลา ที่ถูกเจ้าหน้าที่จัดเก็บโดยไม่สมัครใจ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เพื่อลดความหวาดระแวงและสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

๗. จากกรณีการบาดเจ็บของนายอับดุลเลาะ อีซอมูซอ ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่นั้น ฝ่ายความมั่นคงจะต้องเปิดโอกาสให้มีการรักษาตัวผู้เสียหายโดยแพทย์อย่างเป็นทางการ ให้ความเป็นธรรมแก่นายอับดุลเลาะและครอบครัวอย่างสุจริต และให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสุจริต เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนในพื้นที่ต่อเจ้าหน้าที่และรัฐบาล
๘. ขอให้รัฐบาลทบทวนและพิจารณาเพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.... เป็นกฎหมายที่บังคับใช้ได้ในประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ลงนามและให้สัตยาบัน คืออนุสัญญาต่อต้านการซ้อมทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และขอให้รัฐบาลดำเนินการส่งมอบสัตยาบันสารให้กับเลขาธิการสหประชาชาติตามข้อกำหนดของอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับที่ประเทศไทยได้ลงนามแล้วแต่ยังไม่มีการมอบสัตยาบัน

เพราะเราเชื่อว่าสันติภาพในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะเกิดขึ้นได้ รัฐต้องอำนวยความสะดวกเข้าถึงความยุติธรรมให้กับทุกฝ่ายโดยไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น รัฐต้องสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันว่าประชาชนในพื้นที่ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา จะได้รับความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒